

GAZETA LWOWSKA

We Srodę

N^{ro}. 51.

3. Maia 1820

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd krajowy postanowił do umieszczenia co następuje: Nieszczęście, które przed kilku miesiącami dotknęło mieszkańców Marchfeldes pod Wiedniem, zarządzone przez wylew wód, znalazło w dalekich stronach ocale na ten wypadek serca, niósłające wsparcie. Obywatel miasta Lwowa i Kapitan grenadierów tutejszey municypalności, Dominik Andreola zebrał dla tychże mieszkańców w Wielki Piątek r. b. 200 ZR. w W. W. jako składekę dobroczynną i takową oddał do Prezydium tutejszego Rządu, z prośbą odestania oney na miejsce przeznaczenia.

Z Wiednia dnia 21. Kwietnia. — Poranku wczoraj, odbyły się tu dwudzieste także Obrady zgromadzonych Pełnomocników Gabinetów Niemieckich, w gmachu C. K. Nadwornej Rancellaryi Stanu.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

Rozporządzeniem Królewskiem z d. 25. Marca wszystkie korpusy zebranych milicyi i istniejące, teraz kompanie grenadierów teżyż, mają być rozpuszczone i powrócić do swoich domów. Milicyie prawie wszędzie ogłosiły się przeciwko Konstytucyi.

Królewskie rozporządzenie z dnia 26. Marca ogłasza, iż każdy Hiszpan odciągający się przyjęciu Konstytucyi, czyniący przeciwko niej protestacje, wykładający onę przeciwko iey duchowi, niegodny nazywania się Hiszpanem, utracić ma swoje godność, miejsce, honor i prawa wypływające dla niego z ustawodawczych i wygnany być z Kraju Hiszpańskiego.

Rząd zwraca teraz całą uwagę na Skarb, mnożstwo rozporządzeń Królewskich wychodzi w ten mierze.

Kardynał Bourbon wydał list Pasterski do całego Duchowieństwa w Królestwie. Podobnie uczynił Jenerał Franciszkanów Oyciec

Cirillo Alameda, wydając do podrzędnych swoich Prowincyaliów okólnik; w tym, przypomina im obowiązki ich, aby posłusznymi byli istniejącym Władzom, szanowali prawa i dobre przykłady przyczyniali się; do utrzymania porządku, list ten kończy się tak: „Zalecamy wam szanowni Oycowie rozkażcie wszystkim Duchownym, naszym dzieciom i podrzędnym, ażeby tak w mowie, czynnościach iako też prywatnych rozmowach nie nadużywali swego obowiązku. Raczej, powinni oni wszystkich dokładać starań wedle przepisów S. Apostoła, ażeby poprawić występki a do cnoty zachęcić i t. d.“

Jenerał Vergara mieniący się być Pojednikiem Rzeczypospolitey Columbia (Nowey Grenady i Venetueli) oświadcza w gazecie Times, że Amerykanie południowi nie myślą bynajmniey poddać się Monarchii Hiszpańskiej, pomimo zaprowadzoney Konstytucyi, wszystko co sobie życzą i co gotowi uczynić jest, zawarcie z Hiszpanią traktatu handlowego i pokoju.

Monitor z d. 8. Kwietnia, zawiera wiadomości z Madrytu do dnia 31. Marca. Hrabia Abisbal przybył do Stolicy niespodziewanie i podał nieśako manifest do nowo wychodzącego pisma w Madrycie *Despertador constitucional* (Dziennik konstytucyjny budzący), w którym wyraża swoje niechęć z powodu, że Król iego pogardził usługami; donosi on związkowi patrijotów o spisku przeciw rewolucyjnym i żąda, ażeby powierzone mu było dowództwo nad milicyją. — W Pampelonie odkryto spisek mający zamiar zamordowania Miny i Officerów załogi.

Dziennik rozpraw z dnia 9. Kwietnia zawiera z Madrytu wiadomości datowane pod dniem 30. Marca: „Jenerał Pol Hrabia Saint Roman zebrawszy milicyją i nieco woyska regularnego zajął tym korpusem stanowisko pod Montercy niedaleko Orense i wzbierał się uznać powagę tymczasowey Junty w Corunnie. Pułkownik Acevedo (główny sprawca rewolucyi w Gallicyi) wyruszył ze

swoim korpusem regularnego wojska przeciwko niemu; Pol cofnął się w nieporządku aż do Padornelo na granicę Leonu, gdzie część jego milicyi zaczepioną i rozpraszoną została. Acevedo zbliżył się do uciekających chcąc ich upomnieć, żeby się z wojskiem konstytucyjnem złączyli, lecz ci obrociwszy wy dali do niego ognia, a wystrzał karabinowy odjął mu natychmiast życie; wojska konstytucyjne rozjątrzone śmiercią swego Wodza sypały morderczy ogień na milicyję, która się po wszystkich stronach ucieczką ratować musiała. Don Carlos Espinosa objął dowództwo na miejscu Aceveda. Hrabia Saint Roman cofnął się z szcążkami swego korpusu do Benaventu, gdzie odebrawszy wiadomość o wyrokach Królewskich zapadłych na d. 7. i 8. Marca kazał swemu wojsku zaprzysiądzć Konstytucję na d. 16. Marca.

Junta Gallicyjska wyrokiem swoim z d. 23. Marca ogłaszaiąc zasługi Don Felix Alverez Acevedo uczynione Oyczyźnie, rozkazała między innymi, „ażebym imie jego jako pierwszego męczennika wolności Hiszpańskiej, umieszczone w kalendarzu, przypadało 9. Marca w dzień jego śmierci, dla przesłania wiecznej pamiętki do potomności.“

Jenerał Pol, Hrabia Saint Roman, który podczas wybuchnienia rewolucyi w Gallicyi po daremnej oporze uszedł był do Asturyi i tam stanął na czele stronnictwa antyrewołucyjnego, podług nowszych wiadomości miał sam kazać zaprzysiądzć w Benawencie Konstytucję Stanów (*Cortes*) wojsku, będącemu pod jego rozkazami.

W Bilbao ogłoszoną została Konstytucya nie na d. 29. Marca lecz na d. 2. Kwietnia i tak się zdaie przeciwko wyrokowi i zdaniu zgromadzoney Junty prowincjonalney Biskajskiej. Niewiadomo czyli inne miasta Biskajskie poydą za przykładem Bilbao.

Stosownie do wiadomości z Kadyxu odebranych pod d. 24. Marca była tam spokojność zupełnie przywróconą.

Spodziewają teraz w Hiszpanii 680 uwolnionych więźniów z Ceuty twierdzy Hiszpańskiej na brzegach Afryki; miejsce to było zawsze przeznaczone dla winowajców; do Pułku będącego tamże zatoga, posełano tych żołnierzy, którzy mogły być szkodliwymi dla innych korpusów wojska, Officerowie nawet musieli tamże służyć za karę. Oprócz tego wysłano tam tylko takie korpusy na zatogę tej znakomitey twierdzy, które po innych zatogach iskwoy popełniły błąd a który długo odpokutować musiała. Gubernator był także wy-

nowaycą i na kilka lat tam wskazany; inni zaś byli więźniami Stanu, między tymi wielu Członków (*Cortes*), Urzędnicy Stanu] cywilnego i wojskowego. (Ceuta ma 1200 dział na watach i w bateriach.)

Municypalność w Alikancie postanowiła nadadź dwom alicom miasta imiona Quirogi i Riego.

Wiadomo teraz, iż przebywający wygnaney Hiszpańscy we Francyi, regularnie odbierali listy za pośrednictwem potajemnego handlu; kopcy dawali te listy zaufanym strzelcom gór-Biskajskich, a ci na pocztę Francuzką w St. Jean Luz, z kąd na przeznaczone dochodziły miejsca.

Wielka Brytania i Irlandya.

W listach nadeszłych z Rzymu iak to donieśliśmy w przeszłym Numerze 97/49 gazety użala się Królowa, że nieuwiadomioną była przedównie o śmierci Króla Jerzego III.; uskarża się ona daley na postępowanie Ministra Hannoverkiego, Konsula Angielskiego i inne bawiaące w Rzymie osoby, które wzięły sobie za zwyczaj nazywać ją Karoliną Xiężniczką Brunszwicką; sama nawet Kardynał Consalvi odmówił iey na piśmie straży honorowej, ponieważ Dwor Papieżki nie otrzymał ieszcze urzędownego doniesienia o przemienieniu dostojności Xiężniczki Wallis, i że ztąd nic nie wie o bytności Królowey Angielskiej w Rzymie. Królowa choiała opuścić Rzym na d. 27. Marca dla udania się do Pesaro a ztąd do Anglii, gdzie naydaley w szesciu tygodniach miała stanąć. Żąda ona od Ministrów, żeby iey dali mieszkanie w Buckinghamhouse (pałac przeszłej Królowey) upoważnia atoli swoich pełnomocników w przypadku, gdyby iey Rząd odmówił tego mieszkania do naiecia domu przy Dover, życzy sobie szczególniej przyiecia do swoich usług osoby te, które otaczały zmarłego Xiążęcia Kent lub Xiążęcia Leopolda.

Zaburzenia w Irlandyi zostały przytłumione, lecz niezupełnie uspokojone i w wielu okolicach nowem grozą wybuchnieniem, wojsko wystawione przeciwko Ribbonmanom drażni ich wściekłość; około 300 ludzi z tychże udało się niedawno do domu wiejskiego w Gallway, w którym zostali tylko 18 letniego mężczyzny i dwie jego siostry. Ponieważ niezostali właściciela wyrządzali w tym domu bezprawa, młodym dziewczętom obcieli pourzynać języki, zpowodu, że te ich dawniej zdradziły i tylko z trudnością wstrzymał ich od tego dowódzca,

od tego strasznego zamiaru. Powstańcy w Cullrain i Roshire (w Szkocyi) przywiedzeni zostali do spokoyności napomnieniami godnych tamecznych Duchownych, czego dokonać nie mogli żołnierze i Policya.

Na dniu 3. Kwietnia wręczono odpis aktu oskarżenia i edynastu obwinionym o zbrodnię Stanu i spisek na zamordowanie Ministrów, wraz z listą Członków Jury i świadków przeciwko nim stawionych. Pomiedzy świadkami znajdują się Lord Castlereagh, Hrabia Harrowby, Wicehrabia Palmerston i Chetwynd, Kanclerz Izby Szarbowey i Lord Bathurst; sprawa rozpocząć się ma na d. 17. Kwietnia. — Wiadomości z Irlandyi są zapokajające, silne środki przedsięwzięte przez Władze tameczne zdaie się, iż swój osiągnęły zamier.

Pierwszy Kwietnia był dniem strachu i nie-spokoyności dla okolic Glasgowa i Paisley. W nocy z d. 31. Marca na 1. Kwietnia w mieście tem i innych, tudzież po wsiach poprzyjęto buntownicze odezwy do Ludu Angielskiego i Irlandzkiego wyrażające „Wydział upoważniony do zaprowadzenia tymczasowego Rządu, żąda, aby każdy opuścił prace i domowe zatrudnienia i nie wracał pierwey do nich, póki niedobitnie się wolności i wielkiego nie osiągnie celu, do którego dążyć należy.“ Ktoby się opierał rozkazom wydziału, zagrożony byłby śmiercią. Chociaż ta odezwa nie była przez nikogo podpisana, wzbudziła jednak pomiedzy Ludem powszechnie poruszenie; większa część czeladzi opuściła swoje warsztaty zebrała się po ulicach, atoli nie czyniąc żadnych gwałtów. Władze zwierzchnicze w Glasgowie wydały odezwę upominającą Lud, ażeby się nie dał uwodzić przez sztuczne wybogi buntownicze i nie wspierał pałające mordami odezwy, rozszerzane przez niewidomą rękę, ponieważ każdy zbieg Ludu rozproszony będzie siłą wojskową.

Podług listu odebranego z Edynburga z d. 3. Kwietnia, woysko załogi w Stirling odebrało rozkaz wyruszenia do Glasgowa, udał się podobnie tamże 80 pułk z Edynburga, tak więc w owych okolicach zbiera się znaczna siła. Niepodpada wątpliwości, iż daleko rozciąglejszy był spisek, który w chwili zatrzymania się poczty z Londynu miał wybuchnąć; atoli niewiadomo, gdzie chcieli zatrzymać tę pocztę Radykalisci i co onym przeskodziło, że tego planu nie przywiedli do skutku. Dwa Radykalisci podeyrzani o przyłączenie wspomnioney odezwy buntowniczey są aresztowani. — Poruszenia wojskowe zaszły na

d. 3. Kwietnia w Manchesterze sprawiły wielkie wrażenie. Dwa działa polowe ze wszystkimi potrzebami wyruszyły; na każdej stronie koszar New Bailei wystawiono broń; pułk 85 wszedł do miasta; jazda milicji miejskiej odebrała rozkaz być w pogotowiu, i inne Władze wojskowe są na zawołaniu, dla wsparcia ich porozstawiano konstabłów (policy) w różnych częściach miasta. Powód dotych rozporządzeń ma być wiadomość, odebrana w Policyi, że Reformatorowie radykalni ułożyli plan do powstania przeciwko Rządowi, który iak się zdaie ich zniszczy zamachy w samym zarodzie; w Leeds były także rozruchy w ostatnich dniach przeszłego miesiaca.

Podług najnowszych wiadomości z Glasgowa datowanych pod d. 4. Kwietnia, niezaszła żadna rzeczywista odmiana w położeniu tamecznem rzeczy. Obecność woyska utrzymuje porządek; jednak czeladz warstawa ciągle próżnie i włoczy się po ulicach. Listy z północney Anglii donoszą, iż niestety! czeladz w Carlile ten sam nasładaie systemat; obawiają się, ażeby zatem przykładem nie poszły miasta rękodzielnicze Birmingham, Manchester, i t. p.

Francyja.

Monitor z d. 8. Kwietnia zawiera obszerny okólnik Ministra Stanu Xiążęcia Richelieu wydany do Jenerałów Poruczników, będących oraz Dowodzcami dywizyi wojskowych, do Prokuratorów jeneralnych Sądów Królewskich i do Prefektów Departamentu. Pismo to dotyczy się praw, prassy i osobistej wolności inż przez Króla sankcyjonowanych.

„Obadwa prawa,“ wyraża w tymże okólniku Pierwszy Minister trwać będą tylko do końca przyszłego posiedzenia Izby. Jedno z tych praw wymierzone jest przeciwko wolności prassy, która oodzieinnie zaocepiła Rząd, potwarzala urzędników i prześladowala Obywateli w ich domowem pozyciu. Prawa były przeciwko niej za słabe, prawodawca myślał inż nad środkami do zaradzenia temu, gdy wielka zbrodnia przeraziła Francyję a potrzebna wskazała położenia tamy pismem pustoszącym i pałającym mordami. Zamiar prawa otwarty: jest ten, podczas, gdy głos nieprzyjźnych i namietnych milczeć przymuszony, ma ono padadź środki do ustalenia wolności prassy na prawach sprawiedliwych i tłumiących, dla nadania tym prawom dzialalności, która owey wolności jest iedynem warunkiem. Ten jest zamiar cenzury ustanowioney na gazety i pisma czasowe. Nie będzie się ona rozciąga-

do takich dzieł jenuitarn, i nie nymnie prawa wolności prasy oznaczonemu §. 8. Konstytucyi; idzie tu tylko o to, ażeby położyc granice tym wznawiającym się usiłowanom, które staraia się w prowadzić mniemanie publiczne w obfied rozgłaszając o powrocie dziecięcin, praw feudalnych, znieważeniu przedarzy dóbr Narodowych, poddaniu się Francyi pod jarzmo dowolności i tyranii. Równosć praw do godności i urzędów; równosć w obliczu prawa; wolnosć myślenia; opieka i bezpieczeństwo dla każdego rodzaju własności: o to są dobra, które mądrość Króla zawarowała wszystkim Francuzom przez konstytucyie i które utrzymać się powinny przez przyiete prawo. Lecz są ludzie, których duma niemoże bydz pokonana ani przebaczeniem, ani doświadczaniem, ani dobrodzystwy i którzy w publicznem mniemaniu szkalaja bronia dla otworzenia bramy owemu dziakiemu przesądowi zasadzającemu swoje sławę na występkach. Przeciwo takim to ludziom chce Rząd zabezpieczyć Pustwo i Troń, otrzymawszy na żądanie swoje druzgiem wyłącznem prawem upoważnienie, aby tych, którzy przez ciężkie przewinienia dali powód do wielkiej obawy wskazać mógł na trzy miesieczne więzienie nie mając potrzeby stawienia ich przed Sądem. Rząd domagał się takiego upoważnienia, aby nie był zniewolony daleko w korzenione zabiegi ogłaszać, co byłoby naturalnym skutkiem publicznego postępowania Sądu z przez to chciał odiać sobie środki do dalszego śledzenia. W innych atoli przypadkach zwyczajne prawo i dotychczasowe postępowanie utrzymane zostaje. Rząd zabezpieczył się oraz przeciwko wszystkim błędom, osobliwie przeciwko tym, które pochodzą z rozgłaszania i zachowań prawych obywateli przeciwko nadużyciu władzy; chciał on tylko przeiać boiaznią tych, którzy z dotychczasowego kształtu sprawiedliwosci uycia przed nią czerpali nadzieie. Mosci Panowie! Tym to prostem wystawieniem prawdy pokonacie łatwo wieści o więzieniach i tyranii; Naród wdzieczny, czuć będzie dobroć Króla, która od czasu jego powrotu sprawila tyle dla polepszenia więzień i losu uwięzionych! Dla utrzymania obawy, mowiono nadto, iż nowy systemat prawa wyborowego nie ma innego zamiaru isk tylko, żeby naszę Izbę Deputowanych zrobic cieniem obrazu. Atoli prosta uważka odpowiada te obawy. Jeżeli nowy projekt odpowiada duchowi Konstytucyi i systematowi Reprezentacyjnemu, rozprawy Izb roz-

proszą wszystkie przesady i fałsze; jeżeli zaś nie wię nad patriotyzyzm i oświadczeniem iżb nie otrzyma on zwycięstwa!... Taka jest cała myśl Rządu; zgodna z myślą całej Francyi, wyiawiająca się przez liczne adressy, przesłane z powodu owego bolesnego wypadku. Jego Królewska Mość zna swoje obowiązki włożone nań od Opatrzności; ustali on i utrzyma te ustanowy, które zaprowadził; Naród rozumie zamiary Króla a Ministrowie wierzą zostaną wskazanym przez nie obowiązków.

(podpisano). Richelieu.

Zdaje się, iż Kommissyia cenzuralna w Paryżu bardzo łagodnie swoje pełne obowiązki; pozwala drukować powstawania na Ministrów przeciwko prawu cenzuralnemu a nawet przeciwko samey Kommissyi cenzuralney. Dziełank *Renomé* skarży się, iż mu wymazano artykuł, którym chciał odpowiedzieć na zaczepkę *Drapeau blanc* (pisma czasowego); wymierzoną przeciwko lewey stronie Izby Deputowanych a dozwołoną przez Cenzurę. W artykułach zagranicznych umieszczonych w Dzielnikach nie ma żadney odmiany.

Mowią, iż P. de Serre powroci około 15. Kwietnia z Nizzy i w ten czas dopiero zacząć pracować nad przerobieniem prawa wyborowego.

Prussy.

J. K. Mość wydał do Ministra Stanu Schueffmana następujące gabinetowe rozporządzenie: „Dawniej nie było zwyczaju oprządzania przez Rząd rekrutów przy odsełaniu ich do pułków. w ostatnich dopiero latach zaprowadzono, że nieopatrzonych potrzebnem odzieniem ludzi, których w daleki pochód do pułków wysełano na koszt Rządu ubierano; ponieważ takowe oporzędzenia znaczne przyposi wydatki, które w terażniejszych potrzebach, gdzie wszelka oszczędność w zarządzie Kraiu jest nieodzowną dłużey trwać nie mogą, zalecam więc WPanów do z obowiązań Gmiu, które z pośród siebie mają destawiać ludzi do woyska, by takowych w należytem ubiorze posełali. — W Berlinie d. 21. Lutego 1820.

(podpisano). Fryderyk Wilhelm.

Niemcy.

Listy z Manheimu donoszą, że Sand zdrów, i nie ma niebezpieczeństwa o jego życie. Dnia 29. Marca P. Borne uwolniony został z więzienia w Frankforcie. Professor Fries z Jeny wyjeżdża do Anglii.